

15. Kuzheliev M. O., Holovenko I. P. (2016) Rozvytok infrastruktury rynku tsinnykh paperiv: sutnist' ta elementy [Development of the securities market infrastructure: essence and elements]. Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrainy. № 2. S. 145–156.

16. Forbes.ua | Biznes, mil'yardery, novyny, finansy, investytsiyi, kompaniyi. URL: <https://forbes.ua/>

17. The 2022 Global Crypto Adoption Index. Chainalysis. URL: <https://blog.chainalysis.com/reports/2022-global-crypto-adoption-index/#top-20>

18. Pysaryev O. Shcho v Ukraini mozhna kupyty za kryptovalyutu: rozpovidayemo vse pro tsey servis. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/minfin-pereviriv-scho-v-ukrayini-mozhna-kupiti-za-kryptovalyutu/>

19. Pro virtual'ni aktyvy : Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

20. Zharykova A. V Ukraini z'yavylas' persha kryptovalyutna platizhna kartka. Ekonomichna pravda. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/22/691741/>

21. Mandych O., Mykytas' A., Duyunova T., Hlushchenko S. (2022) Finansovo-pravovi aspekty rozvytku rynku kryptovalyuty v Ukraini [Financial and legal aspects of the development of the cryptocurrency market in Ukraine]. Modeling the development of the economic systems. №2. S. 62–66.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Кужелєв Михайло Олександрович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, Національний університет «Києво-Могилянська академія»
вул. Григорія Сковороди, 2, м. Київ, 04070, Україна
e-mail: m.kuzheliev@ukma.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-7895-7879
Researcher ID: G-6791-2019

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kuzheliev Mykhailo, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, National University of «Kyiv-Mohyla Academy»
2, Skovorody st, Kyiv, 04070, Ukraine
e-mail: m.kuzheliev@ukma.edu.ua

Подано до редакції 10.03.2023

Прийнято до друку 24.03.2023

УДК 336.142

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-56-142-147>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

Тітарчук М. І.

Актуальність теми дослідження. Обґрунтованість бюджетної політики є вагомим передумовою забезпечення соціально-економічного розвитку країни. В сучасних умовах, доцільним є посилення адаптивності бюджетної політики до соціально-економічних процесів. Вагомими постають завдання щодо підвищення якісного рівня бюджетного механізму.

Постановка проблеми. Бюджетна політика має відповідати як тактичним завданням, так і довгостроковим перспективам соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика теоретичних засад формування бюджетної політики доволі поширена в наукових дослідженнях. Це роботи відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, І. Чугунова, Т. Каневої, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, А. Мазаракі, В. Макогон, М. Пасічного, В. Федосова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. У сучасних економічних умовах важливим є використання бюджетної політики як дієвого інструменту впливу на соціально-економічні процеси держави. Активізація можливостей бюджетної політики у системі державного регулювання потребує більш раціонального використання її регуляторного потенціалу.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: розкрити роль бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць; обґрунтувати теоретичні засади бюджетної політики; здійснити аналіз та оцінку доходів та видатків Державного бюджету України. Метою дослідження є розкриття теоретичних засад формування бюджетної політики.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, статистичного аналізу, структуризування, синтезу та ін.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Розкрито роль бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Обґрунтовано теоретичні засади бюджетної політики. Здійснено аналіз та оцінку доходів та видатків Державного бюджету України. Розкрито теоретичні засади формування бюджетної політики.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі формування та реалізації бюджетної політики.

Висновки відповідно до статті. Бюджетна політика є вагомим інструментом управління економічними процесами. Вона відіграє вагомий роль у посиленні концентрації бюджетних коштів на найважливіших напрямках соціально-економічного розвитку країни, удосконаленні галузевої та територіальної структури економіки, прискоренні інтенсифікації виробництва відповідно до рівня розвитку суспільства.

Ключові слова: бюджетна політика, бюджет, Державний бюджет України, бюджетне регулювання, бюджетний механізм.

THEORETICAL BASIS OF BUDGET POLICY FORMATION

Titarchuk Mykhailo

Relevance of the research topic. The soundness of the budget policy is an important prerequisite for ensuring the socio-economic development of the country. In modern conditions, it is expedient to strengthen the adaptability of budget policy to socio-economic processes. The task of increasing the quality level of the budget mechanism has become important.

Formulation of the problem. The budget policy should correspond to both tactical tasks and long-term prospects of the country's socio-economic development.

Analysis of recent research and publications. The problem of the theoretical foundations of budget policy formation is quite widespread in scientific research. These are the works of famous domestic and foreign scientists: J. Keynes, P. Samuelson, I. Chugunov, T. Kaneva, L. Lysiak, I. Lukyanenko, A. Mazaraki, V. Makogon, M. Pasichno, V. Fedosov and others

Highlighting unexplored parts of the general problem. In modern economic conditions, it is important to use budget policy as an effective tool for influencing the socio-economic processes of the state. Activation of budget policy possibilities in the system of state regulation requires a more rational use of its regulatory potential.

Setting the task, the goal of the research. The tasks of the research are: to reveal the role of budget policy in regulating the socio-economic development of administrative-territorial units; justify the theoretical foundations of budget policy; to carry out an analysis and assessment of revenues and expenditures of the State Budget of Ukraine. The purpose of the study is to reveal the theoretical foundations of budget policy formation.

Method or methodology of research. The article uses a set of scientific research methods: system approach, statistical analysis, structuring, synthesis, etc.

Presentation of the main material (results of work). The role of budget policy in regulating the socio-economic development of administrative-territorial units is revealed. The theoretical foundations of budget policy are substantiated. An analysis and assessment of revenues and expenditures of the State Budget of Ukraine was carried out. The theoretical foundations of budget policy formation are revealed.

Field of application of results. The results of the study can be used in the process of formation and implementation of budget policy.

Conclusions according to the article. Budgetary policy is actively used by the state to manage economic processes. It plays an important role in increasing the concentration of funds in the most important areas of socio-economic development of the country, improving the sectoral and territorial structure of the economy, accelerating the intensification of production in accordance with the level of development of society.

Keywords: budgetary policy, budget, State Budget of Ukraine, budgetary regulation, budgetary mechanism.

JEL Classification: G18, H60.

Актуальність теми дослідження. Провідну роль у формуванні та розвитку економічної структури суспільства відіграє бюджетна політика. В умовах воєнного стану бюджетна політика держави має задіяти регуляторні механізми. Структурні зміни концентрують увагу на способах удосконалення бюджетної політики, яка має будуватися залежно від проблем і перспектив розвитку життєдіяльності суспільства. Забезпечення економічного зростання передбачає удосконалення бюджетної системи шляхом послідовного проведення науково-обґрунтованої бюджетної політики, підвищення ефективності механізму управління бюджетним процесом. У зв'язку з цим дослідження теоретичних засад формування бюджетної політики набули особливої актуальності.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених з питань формування бюджетної політики можна назвати праці Дж. Кейнса [1], П. Самуельсона [2], Т. Каневої [3, 15, 16], Л. Лисяк [4, 5], І. Лук'яненко [6, 7], А. Мазаракі [8], В. Макогон [9, 10, 19, 20], М. Пасічного [3, 11, 15, 16], В. Федосова [12], І. Чугунова [3, 10, 13-20] та інших. В наукових дослідженнях вчених та практиків при розкритті особливостей формування та реалізації бюджетної політики увага зосереджується переважно на окремих її складових. Аналіз визначень дефініції «бюджетна політика» свідчить про те, що вона розглядається як: «система дій, сукупність цілей, рішень, заходів держави щодо розвитку бюджетних відносин» [9]; «складова суспільно-економічних відносин, яка полягає у сукупності відповідних форм взаємозалежностей та взаємовпливів економічних, правових, політичних, інституційних компонентів бюджетного простору та інституційного середовища суспільства у процесі формування бюджету й використання бюджетних коштів для досягнення стратегічних цілей і основних завдань розвитку суспільства» [4]; «фінансові відносини у перерозподілі валового внутрішнього продукту з метою досягнення визначених

суспільством цілей»[12]. Визначається, що «бюджетна політика, яка реалізується через систему бюджетних механізмів, повинна забезпечувати бюджетну рівновагу та ефективний вплив на соціально-економічні процеси. Механізм формування обсягу та структури доходів і видатків бюджету є важливою складовою бюджетного регулювання задля забезпечення всебічного розвитку суспільства» [15].

Метою дослідження є розкриття теоретичних засад формування бюджетної політики.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: розкрити роль бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць; обґрунтувати теоретичні засади бюджетної політики; здійснити аналіз та оцінку доходів та видатків Державного бюджету України.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано системний метод, методи статистичного аналізу, структурування, синтезу при обґрунтуванні теоретичних засад формування бюджетної політики.

Результати дослідження. На сучасному етапі розвитку фінансів вагомим значення набувають теоретико-методологічні засади формування і реалізації бюджетної політики, які базуються на системному підході та поглибленні теоретичних надбань вітчизняних і зарубіжних наукових шкіл. Методологічною основою дослідження бюджетної політики є теорія державних фінансів. З цієї позиції бюджетна політика має будуватися на основі науково обґрунтованої концепції розвитку бюджетних відносин у складі фінансової політики, спрямованої на фінансове регулювання економічних і соціальних процесів з метою гармонійного розвитку суспільства. У теоретичному аспекті бюджетна політика формує методологічні принципи, форми й методи упорядкування та удосконалення бюджетних відносин і бюджету. В умовах поглиблення глобалізаційних процесів необхідне переосмислення сутності бюджетної політики у процесі регулювання економіки, підвищення теоретико-методологічного рівня бюджетної політики, розробка нової парадигми системи бюджетного регулювання.

Реалізація бюджетної політики має спиратися на науково обґрунтовані положення та результати проведених досліджень з питань ефективності бюджетних відносин, що безперечно посилить збалансованість державних фінансів та створить необхідні умови для підвищення рівня керованості економічними процесами. Бюджетна політика повинна створювати сприятливі умови для задоволення потреб та розв'язання тих проблем суспільства, які не у повній мірі вирішує ринковий механізм саморегулювання. Важливо відмітити, що задоволення потреб суспільства супроводжується постійним ускладненням взаємодії суб'єктів економіки, суспільства, державних органів влади; суспільні проблеми охоплюють економічну, соціальну, політичну сфери. У цьому контексті необхідною є адекватність впливу бюджетної політики на потреби та інтереси суспільства, їх узгодження з метою стабільного економічного зростання і розвитку.

Бюджетна політика є одним з основних засобів визначення напрямів впливу органів державного управління на досягнення збалансованого розвитку суспільства. При цьому вагомим значення набувають методи забезпечення належної взаємодії суб'єктів економіки у процесі реалізації поставлених цілей та завдань, бюджетні відносини набувають ознак суспільних відносин, бюджетна політика – суспільно-економічного характеру.

Сутність бюджетної політики найбільш повно розкривається у її взаємопов'язаних функціях: регуляторній; стабілізуючій; розподільчій. Регуляторна функція полягає у впливі на структуру виробленого продукту та факторів виробництва, залучених до процесу його створення. За допомогою стабілізуючої функції забезпечується ефективне використання факторів виробництва, стабільного рівня цін, рівноваги платіжного балансу, високих і рівномірних темпів економічного зростання. За допомогою розподільчої функції здійснюється перерозподіл створеного валового внутрішнього продукту. Доцільно відмітити, що регуляторна функція впливає на параметри інших функцій, здійснюючи регулювання з метою стабілізації соціально-економічних процесів шляхом створення умов для розв'язання проблем суспільства, нейтралізації негативних суспільних явищ.

Формування методологічних засад бюджетної політики пов'язано з урахуванням її структури, яка включає бюджетне прогнозування та планування, організацію бюджетного процесу, бюджетне регулювання, бюджетний контроль, політику у сфері державних доходів, державних видатків, державного боргу, міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання, як інструмент впливу бюджету на економічне зростання, є невід'ємною складовою бюджетної політики.

Система бюджетного регулювання як одна з основних складових системи державного регулювання економіки може бути теоретично відтворена структурно-функціональною моделлю, яка ґрунтується на інтеграції державного регулювання дохідної і видаткової частин бюджету, міжбюджетних відносин, дефіциту (профіциту) бюджету, державного боргу з урахуванням динаміки економічних процесів та зовнішньоекономічного середовища. Застосування даної структурно-функціональної моделі дозволяє визначити рівень збалансованості бюджетної системи як вагової складової державного регулювання економіки та підвищити якість процесу бюджетного регулювання [13].

Функціональне призначення бюджетної політики є результатом еволюції ролі та значення функцій держави в суспільно-економічному розвитку. Залежно від параметрів реальної економіки та інших сфер суспільства мають коригуватися чи змінюватися цілі й завдання бюджетної політики, механізми, інструменти і важелі для їх досягнення з метою ефективного впливу на соціально-економічні процеси. Разом з цим, в системі державного регулювання економіки використовуються як окремі інструменти та важелі бюджетної політики, так і їх поєднання. Залежно від визначених у країні пріоритетів спрямованість заходів у сфері управління бюджетним процесом потребує формування та реалізації відповідної бюджетної політики. На

основі узагальнення різних підходів виділяють такі види бюджетної політики: залежно від характеру впливу на економічне зростання (перерозподільна, відтворювальна, створювальна), тривалості у часі бюджетного регулювання (тактична, стратегічна), цільової спрямованості (дохідна, видаткова, змішана), впливу на об'єкти регулювання (стимулювальна, обмежувальна), рівня регулювання (загальнодержавна, регіональна), своєчасності впливу на об'єкт регулювання (превентивна, ситуативна).

Формування й реалізація відповідної бюджетної політики та особливостей розвитку й співвідношення її складових елементів у системі державного регулювання залежить від особливостей цілей і завдань розвитку країни. Зокрема, за 2000-2021 рр. доходи Державного бюджету України становили 406109,54 млн. грн (22,98 % до ВВП) у тому числі за 2000-2006 рр. – 69384,37 млн.грн. (20,71 % до ВВП); за 2007-2013 рр. – 263982,20 млн.грн. (22,63 % до ВВП); за 2014-2021 рр. – 825105,48 млн.грн. (25,28 % до ВВП), видатки – 453234,12 (25,17 % до ВВП) у тому числі за 2000-2006 рр. – 72280,47 (21,38 % до ВВП); 2007-2013 рр. – 299195,34 млн.грн. (25,51 % до ВВП); за 2014-2021 рр. – 921352,50 млн.грн. (28,19 % до ВВП) (табл. 1).

Таблиця 1. Доходи та видатки Державного бюджету України, %

	Доходи		Видатки		Кредитування	
	за період з початку року, млн грн	у % до ВВП	за період з початку року, млн грн	у % до ВВП	за період з початку року, млн грн	у % до ВВП
2000	36 229,9	20,57	35 532,6	20,17	x	x
2001	39 726,5	18,81	40 407,1	19,13	x	x
2002	45 467,6	19,42	44 348,2	18,94	x	x
2003	55 076,9	19,86	56 120,0	20,23	x	x
2004	70 337,8	19,67	79 471,5	22,23	1 082,7	0,30
2005	105 330,2	23,03	112 975,9	24,70	299,9	0,07
2006	133 521,7	23,63	137 108,0	24,27	190,3	0,03
2007	165 939,2	22,09	174 254,3	23,20	1 527,7	0,20
2008	231 722,9	23,39	241 490,1	24,37	2 734,8	0,28
2009	209 700,3	22,14	242 437,2	25,60	2 780,3	0,29
2010	240 615,2	21,47	303 588,7	27,09	1 292,0	0,12
2011	314 616,9	23,32	333 459,5	24,72	4 715,0	0,35
2012	346 054,0	23,72	395 681,5	27,12	3 817,7	0,26
2013	339 226,9	22,28	403 456,1	26,50	477,5	0,03
2014	357 084,2	22,50	430 217,8	27,11	4 919,3	0,31
2015	534 694,8	26,89	576 911,4	29,01	2 950,9	0,15
2016	616 283,2	25,84	684 883,7	28,71	1 661,6	0,07
2017	793 441,9	26,61	839 453,0	28,16	1 870,9	0,06
2018	928 114,9	26,07	985 851,8	27,69	1 514,3	0,04
2019	998 344,9	25,10	1 075 122,1	27,03	4 216,5	0,11
2020	1 076 027,0	25,49	1 288 121,3	30,51	5 516,6	0,13
2021	1 296 852,9	23,75	1 490 258,9	27,30	4 531,4	0,08

Джерело: складено та розраховано за даними Міністерства фінансів України

В останні роки на обсяг фактичних надходжень Державного бюджету України мали суттєвий вплив: надходження податку з доходів фізичних осіб внаслідок зростання середньомісячної заробітної плати; надходження податку на прибуток від підприємств металургійного комплексу за рахунок значного росту світових цін на залізну руду; надходження від податку на додану вартість, що обумовлено позитивною динамікою у роздрібній торгівлі, поживавленням зовнішньоекономічної діяльності. Збільшення податкових надходжень в першу чергу обумовлено позитивною динамікою у роздрібній торгівлі, поживавленням зовнішньоекономічної діяльності, ростом світових цін на залізну руду, середньої митної вартості імпортованого природного газу та середньої ціни реалізації газу, а також зростанням середньомісячної заробітної плати.

Бюджетна політика постійно змінюється внаслідок розвитку всіх сфер суспільства, структурних зрушень в економіці, розвитку науково-технічного прогресу. При цьому, бюджетний механізм, як інструмент реалізації бюджетної політики, відображає конкретну спрямованість бюджетних відносин на розв'язання економічних і соціальних завдань. Структура бюджетного механізму залежно від форм прояву бюджетних відносин включає такі ланки: механізм складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету; механізм формування дохідної частини; механізм витрачання бюджетних коштів; механізм розмежування дохідних і видаткових повноважень, бюджетне вирівнювання і систему методів надання фінансової допомоги. Названі ланки бюджетного механізму в свою чергу містять відповідні елементи. Так, механізм формування дохідної частини включає податкові та неподаткові методи формування фінансових ресурсів бюджету; механізм витрачання бюджетних коштів – конкретні види бюджетних витрат; механізм розмежування дохідних і видаткових повноважень, бюджетного вирівнювання і системи методів надання фінансової допомоги – форми надходження коштів у процесі міжбюджетного розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, форми

реалізації повноважень органів влади різних рівнів. Також, у структурі бюджетного механізму виходячи із функціональних особливостей управління бюджетними відносинами виділяють такі елементи: бюджетне планування і прогнозування, бюджетні показники, нормативи, норми, ліміти, резерви, стимули, санкції, система управління бюджетним процесом, система бюджетного контролю та аудиту. Кожній структурній ланці й елементу бюджетного механізму притаманні свої функціональні особливості, зумовлені тими завданнями, для вирішення яких вони призначені. Незважаючи на відносну самостійність, елементи і ланки бюджетного механізму функціонують як єдине ціле, і саме взаємозалежна дія всіх структурних ланок і елементів забезпечує злагоджене функціонування бюджетного механізму в цілому.

Необхідне правильне розуміння співвідношення між об'єктивною і суб'єктивною сторонами функціонування бюджету, оскільки об'єктивний характер бюджету, властиві йому функції дозволяють визначити його місце в системі відносин та роль в забезпеченні економічного зростання країни з врахування циклічності соціально-економічних процесів.

Бюджетна політика сучасної держави - складний, багатогранний інструмент регулювання соціально-економічних процесів. Різноманітні напрями використання бюджетних відносин в інтересах розвитку суспільного виробництва і підвищення його ефективності дозволяють зазначати про бюджетну політику як про активний інструмент забезпечення економічного зростання. Роль якого зумовлена загальним регулюванням економічних зв'язків, що обумовлює форму використання бюджетних відносин через основний фінансовий документ та розподільчої природи бюджету, що дозволяє використовувати його в якості важливого економічного важеля впливу на суспільне виробництво.

Висновки. Бюджетна політика є вагомим інструментом управління економічними процесами. Вона відіграє вагомий роль у посиленні концентрації бюджетних коштів на найважливіших напрямках соціально-економічного розвитку країни, удосконаленні галузевої та територіальної структури економіки, прискоренні інтенсифікації виробництва відповідно до рівня розвитку суспільства. Обґрунтованість бюджетної політики забезпечується завдяки застосуванню якісних економічних прогнозів і передумов, покладених в основу бюджетного планування. Показник ефективності та результативності використання бюджетних коштів має характеризуватися досягненням економічного і соціального ефекту при мінімальних обсягах використання бюджетних коштів. При цьому оптимізація бюджетних коштів не повинна впливати на якість та рівень надання бюджетної послуги. Витрати бюджету мають бути орієнтовані на створення умов для розвитку та модернізації економіки, ефективності державного управління, реалізації стратегічних цілей забезпечення економічного зростання в країні, що надасть можливість для підвищення рівня і якості життя населення.

Список використаних джерел

1. Кейнс Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег; пер. с англ. М.: Либроком, 2017. 352 с.*
2. Самуэльсон П. Э., Нордхаус В. Д. *Экономика. 19-е изд.; пер. с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.*
3. Kaneva T., Chugunov I., Pasichnyi M., Nikitishin A., Husarevych N. (2022). *Tax Policy for Economic Recovery and Sustainable Development After COVID-19. PROBLEMY EKOROZWOJU – PROBLEMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT, 17(2). 102-109. DOI: 10.35784/pe.2022.2.11*
4. Лисяк Л. В. *Бюджетна складова реалізації домінуючих напрямів суспільного розвитку: монографія. Дніпропетровськ: ДДФА, 2015. 396 с.*
5. Лисяк Л. *Бюджетна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки України. Modern Economics. 2018. №9. С. 53–59.*
6. Лук'яненко І. Г. *Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України. Бізнес Інформ. 2012. № 4. С. 201–204.*
7. Lukianenko I. H., Dadashova P. A. *Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 5 (179). С. 295–307.*
8. Мазаракі, А., Мельниченко, С., Бовш, Л., Ткачук, Т., Зікій, Н., & Романчук, Л. (2022). *Фінансово-інвестиційні предикати безпеки розвитку готельної нерухомості. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6(47). 182–196.*
9. Макогон В. Д. *Бюджетна стратегія держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2018. 364 с.*
10. Chugunov I., Makohon V., Vatulov A., Markuts Y. *General government revenue in the system of fiscal regulation. Investment Management and Financial Innovations, Volume 17, 2020, Issue №1, PP. 134-142.*
11. Пасічний М. Д. *Фінансова політика держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2019. 440 с.*
12. Fedosov V., Krysovaty A., Oparin V., Yukhymenko P. *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 2020. 447.*
13. Чугунов І. Я. *Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2021. 532 с.*
14. *Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки : монографія / за заг. ред. І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 354 с.*
15. *Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et. al. General editorship Chugunov I. Scientific Route. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.*
16. Chugunov, I., Pasichnyi, M., Koroviy, V., Kaneva, T. & Nikitishin, A. (2021). *Fiscal and Monetary Policy of Economic Development. European Journal of Sustainable Development, 10 (1), 42–52. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n1p42.*

17. Чуєунов І. Я., Нікітішин А. О. Податкова безпека держави. Вісник КНТЕУ. 2019. № 4. С. 31–41.
18. Чуєунов І. Я., Макогон В. Д. Бюджетна політика в умовах економічних перетворень. Економічний часопис-XXI. 2016. № 3-4(2). С. 66–69.
19. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1. pp. 130-135.
20. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261.

References

1. Kejns, Dzh. M. (2017). *Obshhaya teoriya zanyatosty, procenta y' deneg* [The general theory of employment, interest and money]. (Trans.). Moscow: Ly'brokom. 352 p. [in Rus].
2. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D. (2015). *Ekonomyka* [Economics]. 19nd ed. (Trans.). Moscow: Vyl'yams. 1360 p. [in Rus].
3. Kaneva T., Chugunov I., Pasichnyi M., Nikitishin A., Husarevych N. (2022). Tax Policy for Economic Recovery and Sustainable Development After COVID-19. *PROBLEMY EKOROZWOJU – PROBLEMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT*, 17(2). 102-109. DOI: 10.35784/pe.2022.2.11 [in Eng.]
4. Lysiak, L. V. (2015). *Biudzhethna skladova realizatsii dominantnykh napriamiv suspilnoho rozvytku* [The budget component of the implementation of the dominant directions of social development]. Dnipropetrovsk: DDFA. 396 s. [in Ukr.]
5. Lysyak, L. V. (2018). *Biudzhethna polityka yak instrument zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy* [Budget policy as a tool to ensure financial security of Ukraine]. *Modern Economics*, 9. 53–59. [in Ukr.]
6. Lukianenko I. H. (2012). *Modeliuvannia vplyvu zmin fiskalnoi polityky na ekonomiku Ukrainy* [Modeling the impact of changes in fiscal policy on the economy of Ukraine]. *Business Inform – Business Inform*, 4. 201–204. [in Ukr.]
7. Lukianenko I. H., Dadashova P. A. (2016). *Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine*. *Actual Problems of Economy*, 5 (179). 295–307. [in Eng.]
8. Mazaraki A., Melnychenko S., Bovsh L., Tkachuk T., Zikii N., Romanchuk L. (2022). *Financial and investment predicates of security of hotel real estate development*. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6(47). 182–196. [in Eng.]
9. Makohon, V. D. (2018). *Biudzhethna stratehiia derzhavy* [Budget strategy of the state]. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 364 s. [in Ukr.]
10. Chugunov I., Makohon V., Vatulov A., Markuts Y. (2020). *General government revenue in the system of fiscal regulation*. *Investment Management and Financial Innovations*, 17/1. 134-142. [in Eng.]
11. Pasichnyj, M. D. (2019). *Finansova polityka derzhavy* [Financial Policy of the State]. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics [in Ukr.]
12. Fedosov, V., Krysovaty, A., Oparin, V., Yukhymenko P. (2020). *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance*. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 447. [in Eng.]
13. Chugunov, I. (2021). *Biudzhethna stratehiia suspilnoho rozvytku* [Budget strategy of social development]. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 532 s. [in Ukr.]
14. Chugunov, I. Ya. Kanieva, T. V. and Pasichnyi, M. D. (2018). *Biudzhethno-podatкова polityka u systemi rehuliuвання ekonomiky* [Fiscal policy in the system of regulation of the economy]. Kyiv, Hlobus-Press, 354 p. [in Eng.]
15. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et al. (2018). *Budget policy of social development*. Chugunov I. (Ed.). *Scientific Route*. Tallinn, Estonia 348 p. [in Eng.]
16. Chugunov, I., Pasichnyi, M., Koroviy, V., Kaneva, T. & Nikitishin, A. (2021). *Fiscal and Monetary Policy of Economic Development*. *European Journal of Sustainable Development*, 10 (1), 42–52. doi: 10.14207/ejsd.2021.v10n1p42. [in Eng.]
17. Chuhunov, I. Ya., Nikitishyn, A. O. (2019). *Podatkova bezpeka derzhavy* [Tax security of the state]. *Visnyk KNTEU – HERALD of Kyiv National University of Trade and Economics*, 4. 31–41. [in Ukr.]
18. Chugunov, I. Ya. Makohon V. D. (2016). *Biudzhethna polityka v umovakh ekonomichnykh peretvoren* [Budget policy in the context of economic transformation], *Ekonomichnyj chasopys-XXI – Economic Annals-XXI*, 3-4(2). 66–69. [in Eng.]
19. Chugunov I., Makohon V. (2020). *Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes*. *Baltic Journal of Economic Studies*, 6/1. 130-135. [in Eng.]
20. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. (2019). *Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations*. *Problems and Perspectives in Management*, 17/4. 252-261. [in Eng.]

ДАНІ ПРО АВТОРА

Тітарчук Михайло Іванович, кандидат економічних наук, докторант кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету, м. Київ.
ORCID ID: 0000-0002-1752-1633

DATA ABOUT THE AUTHORS

Titarchuk Mykhailo, PhD in Economics, doctoral student of the department of finance of the State university of trade and economics, Kyiv.

Подано до редакції 14.02.2023
Прийнято до друку 08.03.2023